

POSITIONES NONNULLÆ

CIRCA

NECESSITATEM ORDINATIONUM COGENTIUM
AD NEGOTIUM INSITIONIS VARIOLARUM TU-
TORIARUM IN FINLANDIA RITE GERENDUM,

QUAS

VENIA EXPER. FAC. MED.

PRÆSIDE

JOH. AGAP. TÖRNGREN,

M. D. Chir. & Art. Obst. Professore P. & O.

PRO GRADU MEDICO

PUBLICÆ CENSURÆ SUBMITTIT

MATTHIAS KALM,

Philosophiæ Magister, Borea-Fenno.

In Auditor. Medico die XXIII Junii MDCCCXVII.

h. s. & p. m. s.

ABOÆ, Typis FRENCKELLIANJS.

Dictum illud: damno sapere discimus, quod etiam de administratione insitionis variolarum tutoriarum apud gentes alias haud paucas valet, in idem quoque in patria nostra negotium convenire, & eo usque, quo generales insitiones ubique parœciarum fieri possint, valiturum esse, quæstio ab Imperiali Societate Oeconomica Fennica de ea re nuperime proposita luculenter, prohi dolor, ostendit. Rei namque utilissimæ non dicam socors cura, sed a multis fere neglectio, laudatam eo permovit Societatem, ut de cogentibus quibusdam illius rei juvandæ subsidiis, sed cum naturæ & civili parentum jure convenientibus cogitaret, quæ mente quæsit: Quænam horum maxime idonea essent admittenda? simulque: Quomodo in finem salutarem facili negotio tutoque obtinendum adhibenda? a) Rem hancce medico politicam maximi momenti

A

Dictum illud: damno sapere discimus, quod etiam de administratione insitionis variolarum tutoriarum apud gentes alias haud paucas valet, in idem quoque in patria nostra negotium convenire, & eo usque, quo generales insitiones ubique parœciarum fieri possint, valiturum esse, quæstio ab Imperiali Societate Oeconomica Fennica de ea re nuperime proposita luculenter, prohi dolor, ostendit. Rei namque utilissimæ non dicam socors cura, sed a multis fere neglectio, laudatam eo permovit Societatem, ut de cogentibus quibusdam illius rei juvandæ subsidiis, sed cum naturæ & civili parentum jure convenientibus cogitaret, qua mente quæsit: Quænam horum maxime idonea essent admittenda? simulque: Quomodo in finem salutarem facili negotio tutoque obtinendum adhibenda? a) Rem hancce medico politicam maximi momenti

A

menti æstimandam esse, nec nisi sero multorumque commodis ejus studentium indefessa opera obtinendam, ut quippe fructus peritiæ omnes ad summum maturitatis & perfectionis gradum lente seroque perveniunt, putamus, censescentes uniuscujusque esse, ei pro virium modulo favere, & viam, qua in ampliorem gradum evehatur, præmunire; qua etiam adducti caussa nostram ad rem utilissimam promovendam, occasione data, conferre Symbolam animo constituimus. Quæ autem de re prudentissime aptissimeque peragenda cognoscere meditarique nobis licuit, ea peritorum judicio verecundia exhibemus juvenili, sperantes alium quempiam cognitione rei pleniore instructum, quod humeri juveniles ferre recusant, id quæstionem propositam solvendo effectum iturum.

Nocumenta semper sine dubio in re medica fuerunt etiam documenta: gentes contagiis morborum variis afflictæ & desolatæ necessitatem medicorum ad diros morbos tuto præcavendos sanandosque facientium cito cognoverunt, & rebus quibusvis aptis in curam prophylacticam idoneis uti decreverunt. Perlustrando Edicta Imperiorum omnis ævi ad contagia morborum avertenda publicata, facile colligitur, illis jus indubitatum severioribus quoque & cogentibus ordinationibus in valetudinem civium curandam utendi ab ultima
me-

memoria tributum fuisse; easque in finem salutarem, data occasione, exercere potuisse Imperantes: mediante Mose Sacerdotibus Israëlitarum jam concessum fuerat jus talibus ad Leporam præcavendam utendi: jus nempe illis erat imperandi Leprosi omnibus aut de Lepra suspectis, ut a sociis sanis seclusi & separati extra castra domicilia, nulla ex parte iisdem contigua, haberent; qui ergo peculiariora domicilia sibi eam ob causam parata vi Legis habitare coacti erant *b*). Idem jus deinceps omnibus traditum comperimus: ad eandem normam fere viginti millia domiciliorum vel Hospitiorum Leprosi Europæ seculo uno exstructa, & in usum publicum optimo cum eventu vocata fuisse cognovimus; & ad eandem etiam normam postea Nosocomia Syphiliticorum ubique gentium parata inveniuntur; ad quam etiam Xenodochia advenarum pestilentioris alicujus Luis suspectorum (*Qvarantainshus*), dispositiones militum Limitaneorum, & instituta ejusdem modi alia ad contagia morborum præcavenda vel plane delenda jussa sunt & servata. Ex Edictis autem istiusmodi tamque insignibus concludere etiam merito licet, Imperiis jus plenum esse, cogentibus aliquando imperatis ad contagia morborum omnium subditis noxia avertenda vel delenda idoneis utendi, quibus

A 2

bus

---

b) Levitic. 13. & 14.

Numer. 5: 2, 3.

bus quippe non solum omnes morbo contagioso affectos extra societatem & communitatem sanorum ponere possunt, sed etiam omnes contagionis suspectos, & hac caussa pertimescendos, sejunctos tenere, curare, &, ut res poscit, imperare & possunt & debent, molestiis privatorum inde orientibus & privationibus eorum minime considerandis; quodque cum jure parentum naturali & civili convenienter fieri posse putamus, censentes omnem libertatem valetudini aliorum in civitate damnosam & valde periculosam, vel jure quodam suspectam, illicitam esse & illegitimam. Quod verò jam diu de jure coactione tali ad contagia morborum varia præcavenda utendi valuit, & merito valet, valeat multo magis de institutis ad contagium variolarum delendum necessariis. Comparatione etenim facta inter detrimenta & incommoda contagiorum variolas & Lepram excitantium, rerumque ad Lepram avertendam mandatarum cum illis ad morbum variolarum contagiosarum delendum desideratis, facile intelligitur, contagium variolarum letalitate longe majus & periculosissimum alterum Lepram excitans eadem proportionem saltem excessisse, qua res ad hoc avertendum propositæ & servatæ eas omnes ad illud delendum desideratas violentia superant. Unde jure meritoque concluditur, commodum prophylacticum longe majus esse leviori illo civium paucorum incommodo, atque

que in generali insitione variolarum tutoriarum Legis vi peracta multo minus quam ex legibus violentioribus aliis, quæ ad valetudinem civium conservandam latæ sæpius fuerunt, & adhuc haud raro servantur: Et si unquam Leges prophylacticæ in sanitatem publicam decernendæ sunt, eas optimo jure de variolis contagiosis, contagio tutorio generaliter delendis, ferendas esse haud temere censemus.

De tutoria vi variolarum vaccinarum, & facultate earundem generalis insitionis ope discrimina variolarum contagiosarum omnia avertendi, nullum superest dubium; severiore vero sed idonea coactione, & hujus generis legibus, ad finem salutarem obtinendum necessariis, multis in locis carent medentes, & merito de hoc defectu queruntur. Quænam autem est caussa, eorum invento maxime salutifero in salutem publicam convenienter uti neglexerunt gentes, quæ res alias medicas tenuioris utilitatis in usum publicum convertere multo studio sategerant? Quæstio sane omnium philanthroporum attentione digna est. Consilium initio propositum, generalem insitionem variolarum tutoriarum legum a Superioribus ferendarum ope peragendi, ut res aliæ ad contagia morborum avertenda mandatæ geruntur, ab his culpatum esse comperimus, & ab illis laudatum, ad sententias dijudicantium diversas, phantasia eorum opinionibus

nibus præoccupatis exaltata effectas. Sententias suas admurmuratione secunda proposuerunt omnes, ad quas præterea probandas argumenta, quæ idonea visa erant omnia, & vera & verisimilia, circumstantias alias sententiæ in medium propositæ contrarias negligendo vel omittendo, haud negligenter allata fuerunt, quo rationes rei utilissimæ efficiendæ, eam negligendo, insufficientes exhibuerunt, & incommoda legum necessariarum justo majora, comoda earum nihili vel parvi pendendo, sibi finxerunt. Rationibus ita valde a se distantibus ducti, negotium insitionis variolarum tutoriarum lente agendum suadere haud dubitarunt alii, bene eidem cupientes; negotio autem prophylactico publico in salutem civium omnium instituendo, & legum idonearum vi rite gerendo institerunt Medici plures, Celeberrimi, perbene intelligentes, obstacula insitionis variolarum tutoriarum omnia, quæ studiis & laboribus indefessis tollere non potuerunt privati, absque adjumento legum a Superis ferendarum efficaci superari haud posse.

Consilium a D. HERZ *c*) ejusque sectatoribus *d*) propositum, negotium insitionis variolarum vaccina-

---

c) Hufeland Journal der praktischen Heilkunde XIV. B. III St. p. 138.

d) Hufeland Journ. der pr. Heilk. XXXV. B. II, St. p. 98.

narum ex industria negligendi, quod Medicis permissum quidem sed nullo modo adjutis voluerant, infaustum & infelicissimum esse facile deprehendimus, censes id jure meritoque reprobandum; consilia autem cetera, proposita, & vota fautorum rei omnia, ad finem valde desideratum obtinendum facientia, attentione digna esse, ut dijudicentur, optimaque & maxime idonea reliquis anteposita retinenda. Quibus consideratis, res omnes insitioni variolarum tutoriarum faventes, quas eum in finem proposuerant haud pauci, in duas dividi possunt classes, quarum altera consilia & mandata ad negotium insitionis variolarum tutoriarum per religionem vel conscientiam & eruditionem vulgi peragendum publicata complectitur, altera cogentes continet rei efficiendæ vias, sive æs multatitium, poenas alias varii generis, privationes & incommoda varia, mandatis Superiorum subditis ad medicinam prophylacticam contagii tutorii ope provehendam imposita, comprehendit.

De negotio insitionis variolarum tutoriarum per religionem provehendo præter alias sententias, quæ a D. LAVATER Tiguri, & D. WILDE, Sacerdote Pomeraniæ, propositæ fuerunt, hæc maxime arident. Mentionem conaminis animos parentum & sponsorum exhortatione idonea, schedula admonitoria illis post baptismum peractum danda, capien-

di

di fecit ille, *e*) quod quidem rem aliquantulum adjuvet, & præsertim urgente discrimine variolarum contagiosarum utile sit: id autem parentes ab incuria multis in locis manifesta ad insitiones infantum neonatorum omnium curandas revocare haud posse, testatur experientia; in primis cum infantes eorundem parentum natu majores parum nec nisi oblique spectet, iisque pari utique Superiorum cura præservandis plane nullum afferat præsidium: sententiam præterea inventorum consilii propositi, insitionem neonatorum contagio tutorio efficiendam curandi antequam nutricibus tradantur, ratam satis & acceptam habere non possumus, judicantes morbum tutorium alias salutiferum, neonatis minime tutum, quem illis inferre non nisi urgente periculo variolarum contagiosarum, nullis mediis avertendo, medica suadet peritia. Quamobrem solum hocce conamen inventum utilissimum per religionem modo nuper laudato in publicam utilitatem vertendi, laudibus quamvis meritis commendandum, negotio insitionis variolarum tutoriarum generaliter agendo minime sufficiet. Consilium autem a D. WILDE ad animos vulgi capiendos faventer propositum longe aptius esse putamus, & utilitate majori conspicuum, quo munus Ordini Sacro vulgus & publicis concionibus, & catecheticis disciplinis, de

---

e) Hufeland Journ. XI. B, III, St. p. 158.

de officiis parentum erga infantes, horumque valetudine curanda, docendi, injunctum voluit ille, quod & ipse per plures annos optimo cum effectu administravit *f*). Nullum quidem est dubium, quin vulgus magistrorum suorum disciplina edoctum & efficaciter ductum insitione variolarum tutoriarum uti longe melius intelligat; finis tamen salutaris, in quem intenditur, deletio variolarum contagiosarum generalis, sola illorum disciplina sperari eo minus potest, quo magis testatur experientia, dona magistrorum doctrinas de officiis auditorum cum hisce communicandi valde esse diversa, nec semper & ubique parœciarum intelligentiæ vulgi adeo bene accommodata fuisse, ut omnes doctrina de re efficienda communicata convicti ad rem libenter amplectendam ducerentur: animos etiam securos, dubios & cunctantes, quos in Borussia, doctrina de necessitate & utilitate inventi diligenter licet proposita, capere haud potuissent Sacerdotes, *g*) & in aliis civitatibus & in patria nostra gravissimæ rei invenerunt fautores. Rationem itaque legis, munus Sacerdotibus insitionem variolarum tutoriarum publicis concionibus, tempore idoneo habendis, & catechetica disciplina commendandi atque

B

pro-

---

f) Hufeland Journ. XXI. B. I. St. p. 115.

g) Hufeland Journ. l. c.

provehendi, demandantis, ob utilitatem haud contemnendam, quæ inde merito exspectatur, valde approbamus, existimantes tamen Edictum aliud ad eos omnes multa aut idonea quadam alia coactione obligandos & adigendos, qui, doctrina de utilitate & necessitate rei communicata, ad officia sua peragenda duci non possunt, aptum, a Superioribus decernendum valde necessarium esse, quo ad negotium prophylacticum rite gerendum, quoties id ad Sacerdotum doctrinam & vota Superiorum parum succedit, legis vi, & Auctoritatum res politicas patriæ regentium auxilio potenter & celeriter efficiatur: cujus rei veritatem historia insitionis variolarum tutoriarum in patria carissima luculenter ostendit, qua negotium totum in Finlandia ad eandem fere normam, monitiones & adhortationes, rem spectantes saluberrimam, Venerando Clero summo cum studio communicatas in vulgus edendo, jam diu curatum fuisse comperimus; quaque non nisi quartum quemque natorum inventi adeo salutiferi participem factum fuisse constat.

Consiliorum primo propositorum insitionem variolarum tutoriarum per religionem & conscientiam vel per monitiones & adhortationes promovendi insufficientia cognita, de jure Superiorum negotium hocce subditis jubendi, idque coactione vel

vel poena imposita generaliter peragendi, quaestio, non semel agitata a Viris omni doctrina Celeberrimis est explicata, & satis adeo soluta, ut de eo nullum supersit dubium: *h*) Superiores enim parentes esse patriae omnes concedunt, quibus ergo & jus salutem publicam curandi est datum, & officium injunctum insciae rudique plebi, quae quippe suae tutelae esse non potest, imperandi, eamque poenam ad id faciendum, quo contagia morborum atque res sanitati hominum noxae vel periculosae ab eadem avertantur, cogendi: quamobrem etiam munus variolas contagiosas, usum inventi novi jubendo, & negotium insitionis generalis variolarum tutoriarum poena apte mandata gerendo, avertendi, Imperanti & Auctoritatibus nomine ejus jubentibus injunctum esse facile concedunt, qui negligentiam insitionis non solum socordibus noxiam, sed etiam aliis, contagium periculosissimum communicando, discriminis plenam merito censent *i*).

B 2

Qua

h) Hufeland Journ. XXII. B. I. St. p. 21.

i) Hufeland l. c. XXVIII. B. I St p. 22. "Gegen alle Nachlässigkeiten oder Vergehungen wider die Gesundheitsordnung, welche auf das Wohl oder die Gesundheitssicherheit aller oder doch der meisten Mitbürger eines Staats einen nachtheiligen Einfluss haben, sind Gesetze rechtmässig u. nothwendig." Porro: "Jede Freiheit eines einzelnen Menschen, die dem öffentlichen Wohl nachtheilig

Qua caussa adducti, negotium hocce prophylacticum Edictis mandare, et pœna rei efficiendæ conveniente adjuvare non dubitarunt Imperantes haud pauci. Sic jubente Imperatore nostro Augustissimo, contagii tutorii insitione in præfectura Wiburgenſi jam diu uti coactum fuerat vulgus *k*), quam

werden kann, darf durch Gesetze eingeschränkt werden.“
 ”Wäre aber ein Volk so halsstarrig, oder so unaufklärbar, dass wiederholte Mühe, wiederholte Warnungen doch fruchtlos blieben, und wo die ungesunden Vorurtheile unter dem Volk so im Schwange giengen, dass sie nicht einzelne, sondern zahlreiche Todesfälle verursachten, da möchten eigne Gesetze gegen diese Vorurtheile gerecht, menschenfreundlich u. erforderlich seyn. Denn ein solches Volk bedarf eines Vormundes, der nicht bittet oder warnt, sondern befiehlt. Es hat noch nicht denken u. noch nicht prüfen gelernt, u. es ist ihm heilsam, u. fürs ganze gerecht, dass andre statt seiner denken u. prüfen, denen es gehorchen muss“. &c. Ad hanc porro sententiam firmandam, mentio Orationis l. c. p. 23. a D. WILBERFORCE, Oratore Angliæ Celeberrimo habitæ, fit, ubi, præter alias rem attingentes sententias, sequentia proferuntur verba: ”Die Regierung ist es dem Volke schuldig, es gegen dieses pestartige Uebel zu schützen, u. nicht mehr zuzugeben, dass ein Kind eine ganze Nachbarschaft anstecke.“

- k*) Ex Litteris ad Imperialem Societatem Oeconomicam Fennicam a Consiliario Aulico & Chirurgo Provinciali D. WENDT Serdoboliæ d. 28. Jun, 1816, conscriptis colligi

quam postea in conservationem incolarum ejusdem Provinciæ rationibus fini optato maxime accommodatis, cura Imperialis Societatis Oeconomicae Fennicae proponendis, verti voluit idem Monarcha Clementissimus, cui conservatio subditorum omnium curæ cordique est, cuique jubere placuit, negotium præfecturæ prophylacticum totum ad easdem leges, quæ nutu Ejus beneficentissimo in Provinciis Finlandiæ reliquis suæ potestati proxime subjectis observantur, gerendum esse; exemplum Augustissimi sequi haud neglexerat Imperium Svecicum; eodem mature uti suscepit Rex Daniæ; idemque jam in Italia, Bavaria, Westphalia, provincia Herbipolitana, Austria, Hassia & Ducatu Montensi in salutem publicam sequuntur Imperia. His itaque rationibus edocti nulli dubitamus, quin coactiones ad negotium insitionis variolarum tutorialium rite agendum adeo pernecessariæ sint, ut his sine detrimento publico carere non possint Auctoritates curam prophylacticam publice gerentes; quænam autem coactiones & ad vulgum non obedientem cogendum idoneæ, & ad omnes munere hocce prophylactico fungentes obligandos, sint aptæ, merito quæritur? Quæstionem hancce solvere eo minus tentamus, quo magis certi sumus,

---

tur, infantes vulgī, exactōrum. (Länsmäns) ope ad insitiones variolarum tutorialium subeundas congregatos fuisse.

mus, eam in aliis jam civitatibus ad circumstantias diversas diverso modo optime solutam, nostra in patria ab Imperatore Augustissimo Edictis convenientissimis, præscriptiones & poenas, huic scopo ab Imperiali Societate Oeconomica Fennica proponendas, jubentibus expeditum iri. Inter Edicta ad negotium insitionis variolarum tutoriarum publice gerendum promulgata, Præscripta Regum Sveciæ *l)* & Bavariae *m)*, hunc in finem data negotio huicce in Finlandia rite peragendo apte accommodari, mutatis mutandis, posse putamus, censes tamen & revocationem Legum de prophylaxi publica antea promulgatarum multum conferre ad rem hancce promovendam, & vim legis, insitionem variolarum tutoriarum tironibus seminarium militiae generosæ ingredi petentibus jubentis, ad insitionem infantum vel tironum in patria omnium ordinum optimo cum effectu adhibitum iri, ut eadem etiam Lex, quæ antea de tironibus militiae generosæ lata fuerat, de tironibus quoque omnis rei militaris, Ordinis Sacri, Oppidanorum & paganorum omnibus, qui institutis publicis uti & munera publica ingredi cupiunt, valeat; in publico apparere nemini ante insitionem variolarum tutoriarum actam sit licitum; Sa-
cra

---

l) Kongl. Majestäts Nådiga Reglemente för Vaccinations verkställande, Gripsholm d. 21. Jan. 1808.

m) Hufeland l. c. XXVIII. B. I, St. p. 25. &c.

cra Coena uti, & matrimonium experiri omnibus insitionem variolarum tutoriarum negligentibus sit prohibitum, &c. Etsi vero hæ coactiones, & aliæ ejusdem indolis, ad vulgum socors urgendum aptæ haud negligendæ sunt, his tamen aliæ res, majoris utilitatis: pecuniæ multatitiæ parentibus non obedientibus, insitionem infantum absque ulla causa justa differentibus, impositæ, & poenæ ejusdem indolis aliæ, quibus contumaces valetudinis tutorio contagio conservandæ omnes insitionem infantum citam, saltem ante tertium eorum annum completum curandam, quærere cogantur, sunt addendæ. Nec Legibus ad omnes munere prophylactico publico fungentes vel curantes obligandos idoneis carere potest negotium, saluberrimos fructus laturum, cujus autem rei rationem ad easdem leges, quibus munera alia explere sibi demandata tenentur, facile reddituri erunt omnes, officii sui partes præstare studentes. Ad negotium potius generalis insitionis variolarum tutoriarum in salutem publicam rite gerendum Edicta Superiorum valde necessaria esse putamus, & præscriptiones definitas, quibus diligenter curatis vulgum non solum, sed etiam omnes muneribus publicis, rem prophylacticam publicam attingentibus, fungentes, Ordinem puta Sacrum, Medicum & Magistralem res politicas patriæ gerentem obligare possunt Imperia, quæ in consiliis frustraneis, excitationibus, vel adhortatio-

tionibus ad valetudinem civium conservandam non
sufficientibus nimis diu parumque ad rem perfici-
endam apte acquieverunt.

